Бярозка

№ 5/2014(1032)

◉ ***Верасок***
Жыццё — гэта радасць...

◉ ***Погляд***
Шчасце — гэта шлях,
а не пункт прызначэння

◉ ***Конкурс***
Казкі школьнага ранца

◉ ***Зубронак***
Важатая Эжэні і яе наказы,
заўвагі, парады

◉ ***Літаратурныя старонкі***
Мне даражэй няма на свеце...

◉ ***Люстэрка***
Пра грошы

◉ ***Дынамік***
Парадаксальныя «Святло і цені»
Беланогай

bjarozka@mail.ru
vk.com/club 34570145

● **Верасок**

Жыццё — гэта радасць...

Мая Беларусь

Дзе прыгожыя кветкі,
Стану я, памалюся,
За лясы, за палеткі,
Бо я — сын Беларусі.

У вясновым уборы
Ты рамонкам цвіцеш,
І блакітным чаборам
Сярод бору расцеш.

Тут лунаюць над вёскай
Сабораў званы
І нясуць адгалоскі
Сівой даўніны.

Як ні быў бы далёка
Ад сваёй Беларусі,
Да яе, сінявокай,
Я заўсёды вярнуся.

Кірыл ЛАПАЦІН,
Мінскі раён,
Каралёвастанская БШ

Бярозавы гай

Ёсць у нашых краях вельмі прыгожае месца — бярозавы гай, дзе расце шмат танкаствольных, стройных прыгажунь-бяроз.

Ідзеш па шаўкавістай зялёнай траўцы, нібы па мяккім дыване, збіваючы бліскучыя кропелькі расы, і слухаеш рознагалосую песню птушак. Лёгкі ветрык гайдае галінкі дрэў, шапаціць лісце, звініць ручаёк. Сонейка саграе ўсё навакolле. Травяністы дыван усыпаны суніцамі і рознакаляровымі кветачкамі: белымі рамонкамі, жоўтымі зёлкамі зверабоя, чырвонай канюшынай і блакітнымі званочкамі. Водар кветак запаўняе паветра.

Я люблю наведваць бярозавы гай. Ён гасцінна мяне сустракае, частуе сакавітымі суніцамі. З кветачак я спляту вяночак і падару матулі, пачастую яе ягадамі. Яна ўзрадуецца і ўсміхнецца мне.

Аліна КУРУНТУ, Барысаў

Лясныя дзівосы

Гэтым ранкам на світанку
Мы пакрочылі ў лясок,
Каб пабачыць там заранку,
Яе паслухаць галасок.

Ну, а ў лесе, ну, а ў лесе
Колькі пахаў, колькі песень!
Шмат дзівосаў розных тут
Нам адкрыў чароўны кут.

Мы заранку не сустрэлі,
Салаўя пачулі трэлі…
Адпачынак наш удаўся,
Вельмі ўсім ён спадабаўся.

Аляксей МАСЮК,
Мінскі раён,
Каралёвастанская БШ

Галінкі бэзу

Дзяўчынка ішла па вуліцы. Раптам ветрык данёс да яе прыемны тонкі водар. Яна ўбачыла куст бэзу.

Пышным воблакам ён раскінуўся каля дарогі. Маленькія кветачкі распусціліся ў пушыстыя духмяныя гронкі. А каля куста валяліся паніклыя зламаныя галінкі.

Міма праходзіў чалавек. Ён прыпыніўся і ў роспачы сказаў: «Хіба ж можна губіць такую прыгажосць!»

Дзяўчынка падабрала зламаныя галінкі, прынесла іх дадому і паставіла ў вазу з вадой. Кветкі ачунялі і кватэра напоўнілася цудоўным водарам бэзу.

Жывіце, кветачкі!

Іна ЗЕЛЯНКЕВІЧ,
Барысаў

Маўчанне

Па травіцы роснай
Басанож іду,
З ліпамі ды соснамі
Гутарку вяду.

Пра світанак ясны
Кветкам я шапчу…
Толькі вось пра мары
Не скажу. Маўчу…

Паліна ЕЎЛАШЭЎСКАЯ,
Мінскі раён, Ждановічы

Што такое жыццё?

— Ці ведаеш ты, што такое жыццё? —
Звяртаецца маці да сына.

— Жыццё — гэта радасць, любві пачуццё,
Калі каля рэчкі, ля млына,
Стаіш, назіраеш, як хвалі рачулкі
Цякуць, як з нябёсаў улетку вада...
Жыццё — гэта з мамай па парку прагулкі...

— Але і ў жыцці можа стрэцца бяда, —
Адказвае маці сыночку адразу.
Жыццё — гэта шчасце, мой мілы сынок...
Жыццё — гэта радасць з твайго, сын, адказу...
Але ж і няшчасці бываюць, сынок!
І ўсё ж, калі ты не гультай, калі працу
Ты любіш, мой мілы і добры сынок,
То з радасцю толькі ты будзеш страчацца
І шчасце ў твой дом завітае здалёк.

Таццяна НАУМОВІЧ,
Мінск

● **Погляд**

Шчасце — гэта шлях, а не пункт прызначэння

Стары сад

Неба як нежывое. Шэрае, нібы налітае свінцом. Цяжкія хмары прыгнятаюць...

У паветры пахне вільгаццю. Халодная завеса, якая хавае нябёсы, вось-вось разарвецца, і ледзяныя стрэлы дажджу лінуць на зямлю...

Стары сад. Чорныя скручаныя дрэвы, што падставілі свае аголеныя спіны пранізліваму ветру, бязгучна плачуць. Ціха, нячутна.

Не, ветру гэта не падабаецца. Моцны парыў — і няшчасныя стварэнні крычаць ва ўнісон рыпучымі ад старасці галасамі....

Раней усё было інакш. Зялёная, мяккая трава, лёгкім, але цёплым пледам захінала іх ногі, ласкавае сонца шчыра імкнулася дакрануцца да іх сваімі бязважкімі праменнямі, ледзь толькі залаты шар выпаўзаў на небасхіл.

Вецер, іх цяперашні кат, жорсткі і бязлітасны, быў у той час клапатлівым і прыносіў шчасце...

А яшчэ ў кожным кутку саду чуўся тады звонкі дзіцячы смех.

Маленькі хлопчык, пераступаючы кволенькімі ножкамі, бегаў ад дрэва да дрэва, пра штосьці ім распавядаючы. Ён даваў дрэвам імёны і размаўляў з імі, як размаўляюць з людзьмі...

Позняй восенню ягоныя бацькі асцярожна адхіналі галіны, дзесьці ў сярэдзіне збіралі духмяныя плады з яблынь, а ў самым пачатку, калі яшчэ цёпла і нават часам горача, садзіліся побач, прыхіналіся спінамі да дрэў і глядзелі ў бясхмарнае, вольнае неба... і марылі пра штосьці. Таму восень была тады для дрэў любімай парой....

Цяпер усё змянілася. Яна стала для іх бязлітаснай вядзьмаркай, што нязменна прыносіла з сабой боль і горкія ўспаміны...

Увосень сям'я пакінула хату. Хлопчык доўга плакаў, лежачы на апалай лістоце сярод сумнага саду. Здаецца, у яго бацькоў былі праблемы з працай, хоць яны таксама не жадалі адсюль з'язджаць...

Хату спачатку хтосьці купіў, але за ўвесь час так ані разу і не паклапаціўся пра дрэвы... І ў сад таксама ніхто амаль не заходзіў.

Ды і нядоўга яны тут пражылі, новыя гаспадары, а пасля пераехалі ў горад....

З тых часоў тут пануе запусценне. Адзінота атачае сад сумным бязлітасным колам.

І толькі па начах старыя дрэвы, апошнія жыхары гэтага сумнага месца, бачаць сны... і сны гэтыя вяртаюць іх у былыя, шчаслівыя часы... І пасля гэтых сноў прачынацца асабліва балюча....

Рэзкі парыў ветру працяў дрэвы да драўляных костак, іх драўляныя сэрцы сціснулася ад жаху, з драўляных глотак міжволі вырваўся рыпучы крык пакуты....

Яны не ведаюць, што ўсяго праз год, наступнай восенню, малады мужчына ступіць на гэтую зямлю. Усміхнецца. І ў яго вачах, напоўненых пяшчотай, міжволі заблішчаць слёзы.

Ззаду нячутна падыдзе такая ж маладая жанчына, асцярожна пакладзе руку яму на плячо.

У сад, пераступаючы маленькімі ножкамі, забяжыць іх дачка. Падыдзе да самага старога дрэва, дакранецца далонькай да чорнага парэпанага ствала, весела ўсміхнецца:

— Як ты калісьці зваў яго, тата?..

І ўсё будзе як раней, калі яно і сапраўды будзе...

Мы не ведаем будучыні, але боль — няроўная сцяжынка да шчасця. Нельга апускаць рукі. Верце!

Ірына РАДЗІХОЎСКАЯ,
вёска Дворнае Сяло, Міёрскі раён

Што такое шчасце?

Шчасце — гэта тое, што акрыляе, вядзе да мэты, з'яўляецца сэнсам жыцця. Калі ты шчаслівы, праблемы робяцца нязначнымі, і ты з лёгкасцю можаш іх вырашыць. Тады здаецца, што ўсе людзі ўсміхаюцца табе, што ўсё звычайнае выглядае неяк па-іншаму.

Кожны чалавек у сваім жыцці адчувае гэта. Я думаю, што радасць адносін, блізкія людзі, дасягнутыя мэты, здзейсненыя мары, стан задаволенасці, дабрабыту, задавальнення ствараюць атмасферу шчасця.

Шчасце не можа быць заўсёдным, таму што чорныя палосы жыцця часам перакрываюць сабою гэта адчуванне. Забраўшыся занадта высока ўверх, можна потым балюча ўпасці. Але калі чалавек не ўпадае ў роспач, а імкнецца зноўку ўскараскацца на вяршыню, ён варты таго, каб адчуваць гэтае прыемнае пачуццё шчасця...

Людзі, якія ведаюць, што такое шчасце, стараюцца як мага даўжэй яго ўтрымаць. Але ці будзе яно такім жа адчувальным праз некалькі дзён, тыдняў? Я думаю, што не, яно паступова згасне. Мне падаецца, каб захаваць гэтую атмасферу, гэтае пачуццё, трэба ставіць перад сабою новыя мэты. Дасягаючы іх, ты зможаш вярнуць пачуццё шчасця і нават падзяліцца ім з іншымі.

Бо шчасце — гэта шлях, а не пункт прызначэння.

Вераніка КУКУШКІНА,
Мінск

Мая бабуля родам з вайны

Гэтым летам я жыла са сваёй бабуляй на дачы. Аднойчы вечарам, калі мы ўжо збіраліся класціся спаць, яна распавяла мне гісторыю свайго нараджэння.

Бабуля мая, Алена Іосіфаўна, нарадзілася на Каляды ў 1944 годзе. Вакол была вайна і чорны гнёт акупацыі: у вёсцы, дзе жыла мая прабабуля, Яўгенія Мікалаеўна, стаялі немцы.

Недзе праз гадзіну пасля таго, як нарадзілася бабуля, у хату нечакана зайшоў нямецкі афіцэр, а з ім два салдаты. Жанчыны ў хаце вельмі спалохаліся, таму што мой прадзядуля, Іосіф Вікенцьевіч, знаходзіўся ў партызанскім атрадзе.

І раптам дзіця, якое ляжала ў калысцы, гучна заплакала. Старэйшы немец падышоў да калыскі, уважліва паглядзеў на немаўлятка, а потым, нічога не кажучы, выхапіў пісталет і тры разы стрэліў у столь. Гэта быў нібы салют у гонар нараджэння маёй бабулі. Адмеціны ад куль засталіся на столі назаўсёды. Уяўляеце, які жах перажыла тады мая прабабуля.

Летам 1944 года Беларусь была вызвалена ад ворагаў, а мой прадзядуля пайшоў служыць у Чырвоную армію. А ўвосень 1944 года ён загінуў у Польшчы, у горадзе Аўгустоў. Яго там і пахавалі ў брацкай магіле на вайсковых могілках.

Кожны год мы з бацькамі і бабуляй ездзім на магілу майго прадзядулі. Мая бабуля памятае свайго бацьку толькі па ваенных чорна-белых здымках. На магілу прадзядулі мы прыносім жывыя кветкі і расказваем яму пра наша жыццё ў незалежнай і мірнай Беларусі.

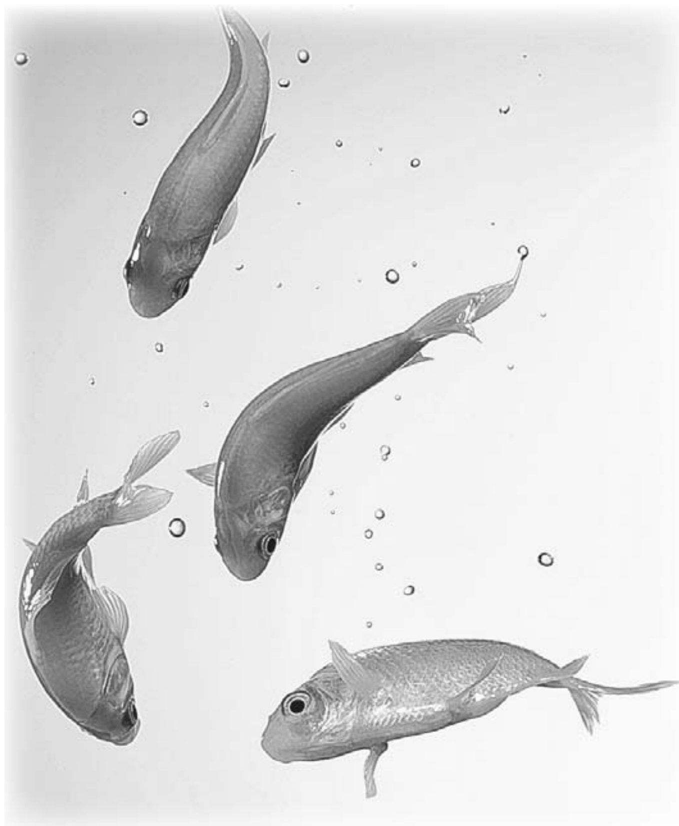
На брацкіх могілках заўсёды прыбрана і ляжаць жывыя кветкі. Гэта гаворыць пра тое, што мы ўсе, беларусы і палякі, не забыліся пра жахі вайны і вельмі ўдзячны сваім продкам, знаёмым і незнаёмым, за нашу свабоду і сённяшняе мірнае неба.

Арына КУПРЫЕНКА,
Мінск

● Конкурс

Казкі школьнага ранца

Умовы абвешчаны ў вераснёўскім нумары «Бярозкі».
Дасылаць свае казачныя гісторыі можна на паштовы адрас:
220034, Мінск, вул. Захарава, 19, рэдакцыя часопіса «Маладосць» (з пазнакай «Бярозка»), на электронны —
bjarozka@mail.ru.** альбо **maladost@bk.ru

Хакей у акварыуме

У адной звычайнай кватэры на камодзе побач з тэлевізарам стаяў акварыум. Жылі ў ім вясёлыя сомікі, сарамлівыя неоны, гарэзлівыя даніа, дружалюбныя гупі, разважлівыя тэрнэцыі і грацыёзны анцыструс. Жылі яны дружна, гулялі ў даганялкі ў зарасніку водарасцей, а яшчэ слухалі гісторыі паважанага Анцыструса, апусціўшыся вакол яго на камяньчыкі.

Акрамя таго нашы рыбкі вельмі любілі глядзець тэлевізар, і больш за ўсё ім падабаліся хакейныя матчы. Усё часцей па тэлевізары можна было пачуць пра чэмпіянат свету па хакеі, які адбудзецца ў Беларусі ў 2014 годзе, і нашы рыбкі з нецярпеннем чакалі пачатку гэтага чэмпіянату.

— Сябры! — звярнуўся аднойчы да жыхароў акварыума Анцыструс. — А чаму б і нам не згуляць у хакей?

Ад нечаканасці рыбкі не ведалі, што і адказаць.

— А можа, мы лепш паглядзім хакей па тэлевізары? — прапанавалі тэрнэцыі. — Наш гаспадар дакладна будзе глядзець яго.

Але ўсе астатнія рыбкі, і ў першую чаргу сомікі, дружна ўхвалілі прапанову Анцыструса.

Дзе ж узяць клюшкі? Рыбкі добра ведалі свой акварыум, але на ўсялякі выпадак яшчэ раз агледзелі яго. А раніцай гаспадары акварыума здзівіліся знікненню зялёных сцяблін водарасцей. «Напэўна, рыбкі паласаваліся імі, — падумалі яны. Трэба будзе купіць ім вітаміны».

Сомікі стварылі хакейную каманду. Разам з даніа і неончыкамі яны старан-

на ганялі па вадзе шайбу — маленькую чорную ракавінку; з рознакаляровых каменьчыкаў гупі змайстравалі вароты. Паважаны Анцыструс пагадзіўся стаць суддзёй будучага матча. Астатнія рыбкі вырашылі быць заўзятарамі.

І вось аднойчы рыбкі ўбачылі ў акварыуме маленькі аранжавы камячок корму. Гэта быў новы ласунак для рыбак, які падрыхтавалі гаспадары. Адзін з сомікаў сказаў:

— Сябры, глядзіце! Гэта ж сапраўдная шайба для нашага хакейнага матча! Пачынаем гуляць!

Усе «хакеісты» занялі свае месцы, і Анцыструс, урачыста пляснуўшы па вадзе хвастом, абвясціў пачатак матча.

Сомікі, неоны і даніа, як сапраўдныя хакеісты, якіх яны бачылі па тэлевізары, імкнуліся закінуць шайбу ў вароты сапернікаў. Аднойчы заўзятары ледзь не з'елі шайбу — яна выглядала так апетытна!

Гульня скончылася баявой нічыёй: 3:3. Хвастатыя хакеісты паціснулі адно аднаму плаўнічкі, весела праплылі некалькі разоў вакол заўзятараў. І суддзя ўручыў рыбкам прыз — смачную шайбу! Дружная акварыумная кампанія хакеістаў і заўзятараў са смакам з'ела яе. А мудры Анцыструс у патаемным месцы на дне схаваў маленькую чорную ракавінку, якая служыла шайбай падчас трэніровак, і зялёныя клюшкі. Хто ведае, можа, акварыумным хакеістам яны яшчэ спатрэбяцца?

Дзяніс БУТОРЫН,
Мінск

Як Хмарка знайшла сабе сяброўку

Высока ў небе жыла-была Хмарка. Яна нарадзілася, калі на зямлі ва ўсю моц панавала вясна. У небе спявалі птушкі. Хмарцы ад жаўруковых песень было вельмі весела. Кожную раніцу яна купалася ў промнях цёплага вясновага сонейка, а пасля цэлы дзень гуляла па небе, радавалася жыццю.

Прайшла вясна, за ёй — лета. Наступіла зіма. Не чуваць было птушыных галасоў, не лашчыла зямлю сваімі промнямі сонейка. Толькі моцны халодны вецер ганяў Хмарку па небе, што было непрыемна. Але здараліся і хвіліны радасці. Бывала, маці Хмара дазваляла дачушцы крышачку ёй дапамагчы, і тады Хмарка асыпала меленькім сняжком усё наваколле. У такія моманты ёй было вельмі радасна, але яна хутка стамлялася, бо была яшчэ зусім маленькай.

Калі ж у неба падымаўся гаспадар зімы — Мароз, тады Хмарка хавалася пад надзейнае цёплае крыло маці і праводзіла там шмат часу. У такія хвіліны Хмарка асабліва моцна сумавала і шкадавала, што ў яе няма сяброў,

з якімі яна магла б сустракацца ў любую пару года. Хмарка ўвесь час чакала вясну.

Так прайшла зіма. Аднойчы Хмарка прачнулася ад незвычайна прыгожых гукаў. Гэта праз сонечныя промні даносілася да яе жаўруковая песня. Хмарка пазнала знаёмыя гукі. Значыць, прыйшла вясна! Хмарка рванула ў неба, закружылася ў карагодзе сонечных промняў. Птушачкі танцавалі вакол яе, быццам віталіся.

— Як жа добра! Як цудоўна! Мае сябры зноў са мной! Нарэшце я вас дачакалася!

Увечары Хмарка доўга не магла заснуць. Яна думала пра тое, як хораша жыць, калі ў цябе ёсць сябры.

Але ж скончыцца вясна, за ёй лета... і зноўку наступіць зіма! І зноў маленькая Хмарка застанецца адна да вясны.

З такімі думкамі Хмарка вылецела на неба на наступны дзень. І раптам убачыла, як на лясной праталінцы прабіваецца маленькі парастак. Ён намагаўся з усіх сіл, але нічога не атрымлівалася. Парастак вельмі моцна хацеў піць, бо вада яму патрэбна была для росту.

Хмарка падплыла бліжэй, сабрала ўсе свае сілы, і кропелькі дажджу пасыпаліся на парастак. Напіўшыся ўдосталь, парастак падняў свае лісточкі ўверх і ўбачыў, як яму ўсміхаецца маленькая Хмарка. Парастак хітнуў лісточкамі ў знак удзячнасці.

З таго часу Хмарка кожны дзень прылятала да парастка і палівала яго. Сонейка лашчыла раслінку промнямі, птушачкі спявалі яму песні. Парастак хутка пачаў расці.

Прайшло лета, а за ім і восень. Птушкі паляцелі ў цёплыя краіны, сонейка не так часта выходзіла пагуляць па небе. Але Хмарка не сумавала, яна кожную раніцу сустракалася з парасткам, які за лета ператварыўся ў маленькую прыгожую Бярозку.

Калі ў зімовы дзень Хмарка наведвала Бярозку, тая ветліва махала галінкамі, сустракаючы яе.

А Хмарка ў адказ упрыгожвала галінкі Бярозкі бліскучымі сняжынкамі і вярталася дамоў, каб заўтра зноўку павітацца са сваёй сяброўкай.

Сяргей БЕНЮШ,
вёска Сялец, Івацэвіцкі раён

Пенал Музыка і яго сябры

Жыў-быў пенал, якога звалі Музыка. Яму было вельмі сумна аднаму.

І вось аднойчы да яго нехта пастукаўся. Гэта была ручка, якую звалі До. І сталі яны жыць удваіх. Потым да іх прыйшлі аловак Рэ і гумка Мі. І вось іх ўжо чацвёра. Жартавалі, смяяліся, прыдумвалі розныя гульні. На шум прыбегла тачылка Фа. Потым прыпаўзла да іх лінейка Соль, а неўзабаве і цыркуль Ля прыскакаў. І вось стала іх ужо сямёра. Блакноту Сі таксама было сумна, і ён вырашаў знайсці сяброў. Убачыў пенал ды і зайшоў у яго.

Жывуць яны ўсе разам, але адчуваюць, што чагосьці ім ўсё ж не хапае. Сумна ім чамусьці, нявесела... вось і сталі сябры спрачацца, хто з іх самы галоўны, без каго астатнім ніяк не абысціся.

Ручка До кажа:

— Без мяне ніхто абысціся не можа! Я самая галоўная з усіх вас! Я магу напісаць усё, што пажадаю: і віншаванне, і верш, і нават вялізны раман!

А аловак Рэ адказвае:

— А вось і не! Я самы галоўны! Як іду — заўсёды сляды пакідаю! А гэтыя мае сляды малюнкамі называюцца! Альбо чарцяжамі...

— Ды што б ты без мяне начарціў, — крычыць тачылка Фа. — Каб я цябе ўвесь час не заточвала?!

— І каб я не сцірала лішняе! — засмяялася гумка Мі.

Лінейка Соль паразважала і кажа:

— Ды без мяне аловак аніводнай прамой лініі не правядзе! Адны крывулькі!

— А хто з вас хоць адзін круг намалюе?! — улез у спрэчку цыркуль Ля. — Ніхто, акрамя мяне!

— Ды без мяне не зможа абысціся ні аловак, ні ручка, — абурыўся блакнот Сі. — Значыцца, я — самы галоўны і неабходны!

Спрачаліся б яны і далей, але ўсіх спыніў пенал Музыка:

— Сябры мае, не спрачайцеся, — сказаў ён. — Бо нездарма ж маё імя — Музыка, а кожны з вас мае назву той ці іншай ноты! І калі мы будзем працаваць разам і дружна — наша праца будзе гучаць, як музыка!

І сапраўды, як толькі яны пачалі жыць дружна, у час працы заўсёды гучала прыгожая пяшчотная мелодыя.

Ліза БАБРЫКОВІЧ,
Мальнавічы, Ганцавіцкі раён

Кацяня Пуська і мышаня Пік-Пік

Раніцай, сонечнай і роснай, калі ва ўсёй красе распускалася вясна, ля доміка, дзе жыла Дзяўчынка, прачнуліся кветкі: ярка-чырвоныя цюльпаны, бялюткі язмін і фіялетавы бэз.

З дому з ранцам за плячыма выбегла Дзяўчынка. Яна радасна ўсміхнулася і, сарваўшы тры вялікія пурпуровыя цюльпаны, заспяшалася ў школу. У класе Дзяўчынка паставіла кветкі ў прыгожую вазу, а калі пачала адкрываць ранец, здарылася нечаканае — з ранца выскачала кацяня! Так, яе любімае кацяня Пуська, гарэзлівае пухнатае стварэнне, нечакана апынулася ў класе. А тут празвінеў званок.

І тады Дзяўчынка пасадзіла Пуську за вазон, які стаяў у кутку класа, і загадала сядзець ціха. Пачаўся ўрок, але Пусьцы гэта было зусім не цікава.

І раптам Пуська заўважыла, што з-за суседняга вазона на яе спалохана пазірае маленькае мышаня.

— Не бойся! — заспакоіла мышаня Пуська. — Я, хоць і кот, але яшчэ маленькі і таму не лаўлю мышэй. А як цябе завуць, і як ты сюды трапіла?

У адказ Мышаня прапішчала:

— Мяне зваць Пік-Пік! А ў школу мяне прынёс вунь той Хлопчык. Хацеў мною дзяўчынак напалохаць. Але я ад яго адразу ж уцякла. Я ж не пудзіла, каб мною дзяўчынак палохаць?! З таго часу я і жыву тут. Ежы хапае: у пакеціках з-пад чыпсаў, у абгортках для пячэння абавязкова што-небудзь застаецца, а ў суседнім класе біялогіі ёсць каласкі, зернейка з іх такое смачнае. Жыць даводзіцца вельмі ціха, бо інакш мяне заўважаць. А ты як сюды патрапіла?

— Выпадкова, — прызналася Пуська. — Гуляла ў хованкі сама з сабой, схавалася ад сябе ў ранец ды задрамала там. А прачнулася ўжо ў школе. Але тут не цікава...

— А мне цікава! — запішчала Пік-Пік. — Пакуль ідуць урокі, кожны з іх я старанна засвойваю: я ўжо ўмею размаўляць па-англійску, вывучыла зорнае неба на ўроках астраноміі, дакладна ведаю ўсе гістарычныя даты. Ого, як шмат я ведаю!

Мышаня расказвала б і далей, але ў гэты час пачуўся званок на перапынак і Дзяўчынка адразу ж пачала шукаць сваё кацяня.

— Пуська, хуценька ў ранец і пабеглі дадому!

Дом Дзяўчынкі знаходзіўся даволі блізка ад школы. Яна аднесла кацяня дамоў, а сама паспела вярнуцца на наступны ўрок. А Пуська, ціха муркочучы, заснула. І снілася ёй вельмі адукаванае мышаня Пік-Пік!

Вось якое цікавае здарэнне адбылося з Пуськай, якая, схаваўшыся ў ранец, выпадкова трапіла ў школу!

Ліза РАБЯНОК,
вёска Камарова, Мядзельскі раён

● **Зубронак**

Важатая Эжэні і яе наказы, заўвагі, парады

Эжэні, так клікаў яе адзін хлопчык у атрадзе. У атрадзе таго лагера, у які дзеці ездзяць не толькі ўлетку, але і на працягу года, пра які ў кожным нумары «Бярозкі» з'яўляецца некалькі старонак тэксту. Эжэні — гэта дзяўчына, з якой я сустрэлася напярэдадні Велікоднага тыдня — у сонечную Вялікую Суботу, каб паслухаць яе словы пра вопыт працы ў «Зубронку».

Эжэні — Жэня Захарчанка, калісь мы сядзелі на парах у адной аўдыторыі філфака БДУ, а цяпер пад вясновымі дрэвамі, размаўляючы пра яе і нарачанскі «Зубронак», мы зноў побач. І Жэня, як заўсёды, шмат гаварыла, а перада мною мільгацелі карцінкі. Уражанні, заўвагі, назіранні. У сваю чаргу амаль на кожнае слова Жэні я старалася прыгадаць моманты са свайго вопыту колішняга адпачынку ў лагеры, суаднесці вобраз важатых, якія былі ў маім атрадзе, з тым, што казала Эжэні. З нашай размовы я б хацела падзяліцца некаторымі момантамі, якія, магчыма, спатрэбяцца тым, хто таксама марыць пабыць важатым.

Вось яны, запаветы і наказы важатай Эжэні.

Важатая «Зубронка» Жэня Захарчанка (яна ж Эжэні).

1. Каб дзеці ішлі за табой!

«Дзеці павінны цябе слухацца, таму важаты-хлопец — тата, а важатая-дзяўчына — маці». І параўноўваць дзіўна, але дзейнічае такі закон, як і ў жывой прыродзе: прыгадайце маму-качку, за якой па чарзе маршуюць-шыбуюць яе качаняты!

І толькі тады, калі яны бачаць у табе аўтарытэт, атрымліваецца «быць мамай-качкаю-правадніком».

2. Не стаў аўтарытэтам — можаш вяртацца дадому!

Жорсткія словы, але праўдзівыя. Жэня прывяла прычыны, чаму не ўсе могуць стаць важатымі. Не павёў дзяцей — лепш вяртайся дадому. На жаль, але праўда.

3. Што трэба, каб заваяваць сэрца дзяцей адразу?

Жэнька і дзеці.

Трэба быць мосцікам ці пагранічнікам.

З самых першых хвілін трэба цікавіцца дзецьмі, без гульні — «без сюсю-мусю», пачаць слухаць пра іх праблемы, пра тое, чым яны жывуць. І ўсё павінна спрацаваць!

Трэба быць мосцікам паміж адміністрацыяй лагера і дзіцячымі сэрцамі. Гнуткім мосцікам. Быць абаронцам гэтых дзяцей. Умець з імі дамаўляцца, заключаць своеасаблівыя дамовы.

Жэня называе гэта «быць пагранічнікам» у гэтым амаль таёжным (бо сасновыя бары вакол) месцы на беразе легендарнага возера. Быць і з дзецьмі, але ў пэўны момант схапіць і спыніць, каб папярэдзіць непажаданую небяспеку.

Можа, памятаеце, галоўнага героя з кнігі «Над прорваю ў жыце», які зразумеў адну ісціну для сябе, што ён павінен рабіць? Тут гэта, можа, і гучна, але кожны важаты, як той, хто ўвесь час павінен быць, нібыта «над прорваю». І няхай нават той прорвы няма, але ачуваць яе трэба заўсёды.

4. Дзеці павінны зразумець, што быць на хвалі з важатым — гэта вельмі карысна.

Калі, напрыклад, увесь атрад спазняецца, то менавіта важаты будзе стаяць гарой і прыме ўвесь націск за парушэнне на свае плечы.

5. Наладжваць баланс у адносінах і займацца інтэнсіўным будаўніцтвам мосцікаў паміж людзьмі! І рабіць гэта пастаянна!

Важна ўвесь час паказваць, што ты разам з імі! А каб атрад з кожным днём усё мацней адчуваў, што і самі дзеці паміж сабою становяцца адзіным цэлым. Гэта адзінае цэлае дапамагае выбудоўваць важаты. І памятаць, што на грандыёзнае будаўніцтва не адведзена шмат часу. Кожны важаты ў «Зубронку» займаецца будаўніцтвам вельмі інтэнсіўна, бо будоўля павінна скончыцца ў скарочаны тэрмін.

6. Бывае, калі ў атрадзе ўзнікае «нелюбоў» да аднаго з дзяцей! Што тады?

Трэба быць гатовым да канфліктаў, якія могуць узнікаць, хоць бы з прычыны таго, што кагосьці не ўзлюбілі. Хтосьці перыядычна церпіць ад скошаных позіркаў, не абмінае грозных каментарыяў, з'яўляецца абабітым пасля соннікаў — дзённага часу, які прызначаны на сон. І як тут быць? Трэба заўсёды размаўляць! Ніколі не апускаць размоў!

Размоў з асобным дзіцём, размоў з цэлым атрадам. Трэба заўсёды знаходзіць патрэбныя словы. Важаты — гэта скарбонка патрэбны слоў, якія трэба паспець сказаць у самы патрэбны момант!

7. Памятаць, што дзеці безупынна глядзяць на цябе!

На твае паводзіны з напарнікам, на твае адносіны з іншымі важатымі іншых атрадаў, на твае адносіны з адміністрацыяй. Дзеці ўспрымаюць усё-усё!

Гэта бясконцае ўзаемадзеянне, у якім трэба трымаць планку і ўвесь час сачыць за сабой, бо толькі адзін пралік — і ты больш не аўтарытэт! А калі ты не прыклад для іх, то, тыя словы, якія кажаш, можна ставіць пад сумнеў.

8. Як важна звяртацца па імені!

Хто называе вас па імені, у таго і ўлада! Трэба памятаць, што нічога не спыніць дзіця, калі не будзе гучаць яго імя. Імя — гэта і рухавік, і спыняльнік. Імёны дзяцей трэба вывучыць у першы дзень. Вывучыць імёны — заваяваць іхняе дзіцячае сэрца і стаць сапраўдным аўтарытэтам. Імя — гэта ўлада.

9. Асаблівае правіла для важатага ў «Зубронку» — працягваць традыцыі, фішкі менавіта «зубранёўскія», свае законы, свае спевы.

10. Гульні.

Калі вы не будзеце генератарам і завадатарам гульняў — лепш не прыязджайце ў «Зубронак». Нішто так не яднае, не збірае, не робіць сябрамі дзяцей, як гульні. Нішто так не дапамагае трымаць дысцыпліну, як цікавыя і ўмела заведзеныя гульні.

Жэня распавяла мне цэлы спіс гульняў, якімі мусіць авалодаць кожны «зубранёўскі»важаты, авалодаць як праверанымі баявымі тэхнікамі, каб быць непрыкметным пераможцам у барацьбе на ўсталяванне сяброўства і еднасці атрада.

Гэта толькі ***10 момантаў***, якія кожны важаты можа бясконца працягваць, дапаўняючы і пашыруючы спіс.

Дапішу ***яшчэ адзін***, які Жэня сказала мне напрыканцы размовы.

Самае важнае, каб дзеці былі на першым месцы, а не «між іншым». Дзеці — гэта першае, дзеля чаго ты прыязджаеш, каб працаваць важатым. Калі раптам гэты момант нейкім чынам губляецца сярод іншых прыярытэтаў, ты губляеш статус важатага. І дзяцей нельга падмануць, яны не проста бачаць, яны адчуваюць ёсць любоў альбо яе не хапае.

Жэня падчас размовы шмат усміхаецца, гаворачы пра сур’ёзныя рэчы, але нічым не адымаючы ад іх сур’ёзнасці, толькі дадаючы адценне радасці і зацікаўленасці.

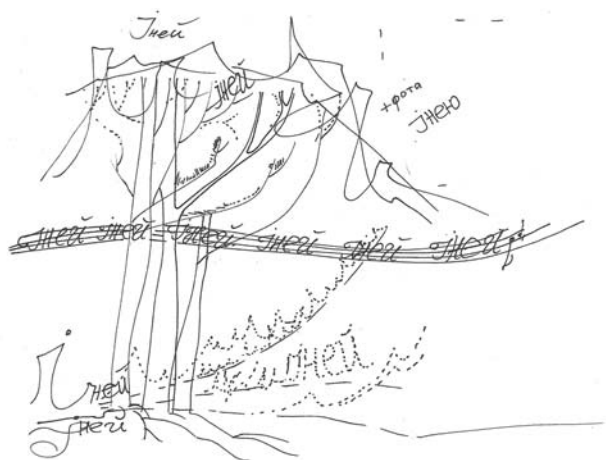
Паціху завяршаем размову, каб у наступным нумары ўбачыць працяг важацкай тэмы, дзе ўжо сваімі ўражаннямі падзеляцца іншыя «ахоўнікі-пагранічнікі-будаўнікі мастоў» на тэрыторыі легендарных нарачанскіх узбярэжжаў і сосен.

Аксана ЮЧКАВІЧ

● **Літаратурныя старонкі**

Святлана БЫКАВА

Мне даражэй няма на свеце...

Мой любы Мінск

Мой любы Мінск! Ты ярка ззяеш
Агнямі вуліц і дамоў,
Усіх гасцінна сустракаеш,
Хто да цябе з дабром прыйшоў.

Люблю твае палацы, паркі,
Іх хараство і веліч іх,
І ранак твой імклівы, шпаркі,
І вечаровы, сонны ўздых.

Мне даражэй няма на свеце
Таго, што звязана з табой,
І будуць жыць тут нашы дзеці,
Прыгожы, светлы горад мой!

Месяц

Маці спаць мяне паклала,
Павярнула на бачок,
У шчаку пацалавала,
Прытушыла начнічок.

Зазірае ясны месяц
У акенца да мяне,
Як ліхтарык, ярка свеціць
Праз фіранкі на акне.

Чараўнік ён незвычайны —
Пакідае дзіўны след:
Сны з'яўляюцца звычайна
Пад яго магічны свет...

Іней

Белыя дахі і глеба,
Іней на дрэвах ляжыць:
Нібы развесіла неба
Ноччу бялізну сушыць.

Ветрык ля края дарогі
Кратаў: сухое, ці не? —
Падала срэбра пад ногі,
Нібыта ў казачным сне...

«Артыстка»

Што за знатная артыстка
Заляцела праз акно?
Балярына? Фігурыстка?
Зорка оперы? Кіно?
Б'юць заўзята ў далоні
Маці, тата, нават дзед,
Пот буйны змачыў іх скроні...
Толькі знік артысткі след...

Ад «паклоннікаў» на столь
Адпачыць прысела... моль.

Я малюю

Я малюю тату з мамай —
Хай заўсёды разам будуць.
Пра бабулю я таксама
На малюнку не забуду.

Сонца з неба паглядае
Праз блакітныя аблокі
Журавоў ланцуг злятае
У заморскі край далёкі.

І яшчэ я намалюю,
Дом і плот,
На плоце — котку...

Гэты дом я пабудую —
Падрасту вось толькі трошкі!

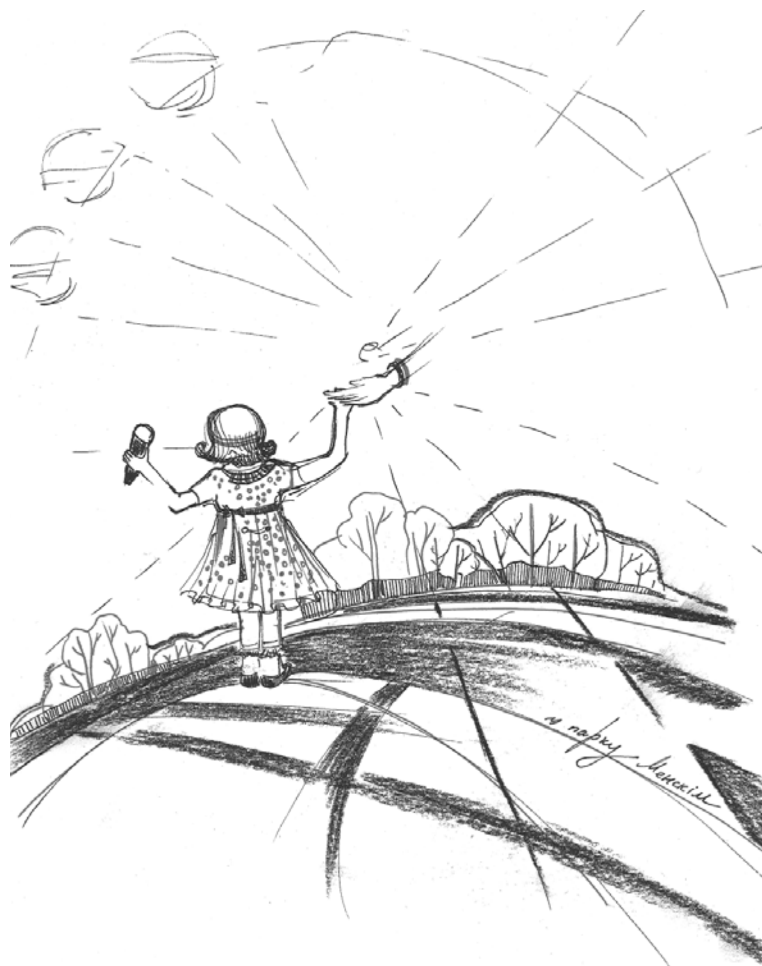
Як сабаку мы кармілі

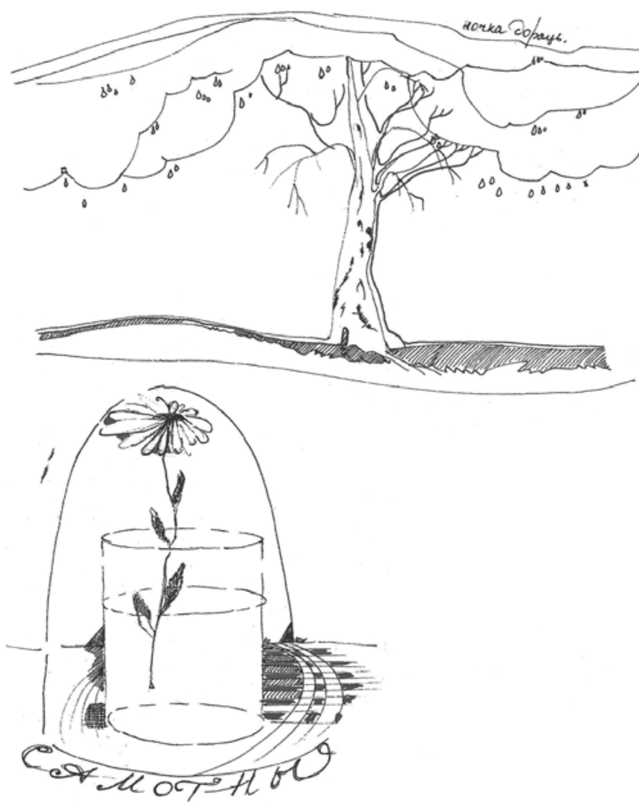
Бім грызе маслак у куце —
Згаладаўся... Што рабіць?
Тата з мамай — на рабоце:
Чым сабаку накарміць?

Для карыснасці абеду
Мы паклалі агурок,
З морквы смачную катлету,
(Каб палепшыць Біму зрок).

На дэсерт, ускрай талеркі,
Размясцілі шакалад,
Тры арэхі, дзве цукеркі,
Апельсін і мармелад.

Толькі Бім не стаў іх есці —
Не аматар ён прысмак:
Пад сталом, у цёмным месцы,
Зноў грызе стары маслак...

Паратунак ад Бабая

Маляваў Віталік птушку,
Падпісаў, што папугай:
Вочы — кропкі, дзюба — дужкай,
Хвост ажно за небакрай,

І на ўсю дарогу — ногі...
Як у тыгра — кіпцюры,
На ілбе — вітыя рогі
І чупрына дагары...

Падыйшла да сына маці:
«Цацкі хуценька збірай,
Спаць кладзіся: бо па хаце
Ходзіць з мехам дзед Бабай...»

«Ты не бойся!» — свой малюнак
Сын матулі падае.
«Птушка —
наш з табой ратунак:
Бачыш — кіпцюры ў яе?!

Гэтым дзіва-папугаем
Я Бабая напужаю:
Ён ад страху задрыжыць,
І ў далёкі лес збяжыць!»

Не бяры чужога!
(Жартоўнае)

Сонца свеціць угары,
Птушачкі спяваюць,
Верка з Юлькаю ў двары
З цацкамі гуляюць.

Тут пачуўся ў цішыні
Крык і гвалт знянацку:
Не падзеляць у гульні
Дзве сяброўкі цацку.

Заспяшалася матуля —
Сварка з-за нічога:
— Ты аддай машынку Юлі, —
Нельга браць чужога!

...Падрасла дзяўчынка Вера —
Лепш няма красуні!
І адбіла кавалера
У сяброўкі Юлі.

І адразу — пад вянец...
Жыць бы, весяліцца,
Ды аб Юлі той хлапец
Зноў пачаў журыцца...

Да матулі Вера — ў роў:
Трэба ёй падмога.
Паўтарыла маці зноў:
— Нельга браць чужога!

● **Люстэрка**

Пра грошы

Рускі гаворыць: «Не ў грошах шчасце».

Амерыканец адказвае: «Калі ты такі разумны, пакажы мне свае грошыкі».

Хто мае рацыю? Не ведаю. Пайду паем свінінкі.

Свінінку будзем есці ў піцэрыі. Гэта прасцей, бо, каб прыгатаваць яе дома, трэба набыць спецыі, гародніну, саму свінінку прыгатаваць, а гэта ўсё даволі доўгія ды нудныя працэсы.

Таму піцэрыя. Свінінка ў піцэрыі каштуе дзевяноста тысяч рублёў. Вельмі добра, што яны ў мяне ёсць.

У піцэрыю паедзем на ровары — гэта найбольш прыемны і карысны спосаб рухацца па горадзе, усім рэкамендую. Добры ровар каштуе сем мільёнаў рублёў, вельмі добры — дваццаць сем.

Паеўшы свінінкі, пойдзем сходзім у парк, пакатаемся на ўсіх атракцыёнах і паглядзім з кола агляду, як заходзіць сонца. Атракцыёны абыдуцца нам куды танней за ровар, але даражэй за свінінку.

Які з гэтага можна зрабіць вывад? Што некаторыя добрыя рэчы каштуюць грошай.

Грошай каштуюць не ўсе рэчы. Можна залезці на дах і бясплатна глядзець на той самы заход сонца, які мы назіралі з кола агляду. А замест свінінкі возьмем яблык. Насалоду ў выніку можам атрымаць такую самую, не патраціўшы ні рубліка.

Калі хочаш набыць нейкую дарагую рэч, спытай сябе, што яна табе дасць. Магчыма, тое самае можа табе даць зусім іншая рэч, не такая дарагая. А можа, нават не рэч, а занятак!

Складана? Паспрабую патлумачыць на прыкладзе. Марыш выглядаць крутым і важным? Можаш выпрасіць у бацькоў нейкі гаджэт (мабільнік, планшэт, робата — мне 31 год, я не ведаю, што там цяпер у вас, маладых, у модзе), можаш набыць новую апранаху. Можаш пайсці ў матэматычны гурток, выйграць раённую алімпіяду, і на цябе ўся школа будзе паглядаць, як на крутога! (Прынамсі, калі я яе выйграў, на мяне паглядала ўся школа).

Варыянтаў — мора. Дзяўчына можа папрыгажэць ад касметыкі, можа ад дыет, а можа — ад таго, што ўсміхацца пачала і нармальна спаць стала. Хлопец можа прыдбаць сяброў дзякуючы багаццю, сіле, а можа — дзякуючы надзейнасці і шчырасці. І гэтак далей!

Дарэчы, калі табе патрэбны менавіта грошы, то таксама існуе процьма спосабаў іх зарабіць. Наступным разам раскажу, калі не забудуся. Да сувязі!

Віктар ЛУПАСІН

● **Дынамік**

Парадаксальныя «Святло і цені» Беланогай

Таццяна Беланогая «Святло і цені», Мн., 2013, «БМAgroup»/«Vigma»

Запомніўся мне адзін анекдот савецкага часу: «Справаздача на калгасным сходзе: у мінулым годзе мы пасеялі 100 га кропу — увесь тля з'ела; у гэтым годзе мы пасеялі 200 га кропу — увесь тля з'ела; у наступным годзе мы пасеем 300 га кропу — няхай яна падавіцца».

Такім шляхам, здаецца, ідзе і сучасны беларускі шоу-бізнес, які ў часіны фанаграфічнага крызісу рызыкуе выпускаць усё карацейшыя альбомы з мінімумам жыццёвага сэнсу ў іх, не задумваючыся, каму прадаваць тое будуць. І вось трэці альбом бард-рок спявачкі Таццяны Беланогай (пра «Двукроп'е», «DigiPres»/«БМAgroup», 2007 і «Ніткі», «Vigma», 2010 мы пісалі ў свой час — «Бярозка» № 5, 16.08.2011). Дыск «Святло і цені» выдадзены аскетычна (чорна-белая гама вокладкі, 34-хвілінная праграма песень), але шыкоўна (16-старонкавы буклет, усе тэксты на беларускай і англійскай мовах, мультымедыйныя файлы бонусаў з тымі ж тэкстамі і акордамі). Няма, праўда, фота выканаўцы, затое ёсць каляровае фота дачасна памерлай 33-гадовай перакладчыцы на беларускую мову французскіх успамінаў Міхала Клеафаса Агінскага — Вольгі Рамановіч, якой прысвечаны альбом.

Па шчырасці, вакальны талент спявачкі не стаіць на месцы, развіваецца, але ад расчараванняў не ратуе. Асабіста я пачуў гэтае імя ў студыі Андрэя Плясанава падчас падрыхтоўкі тэматычнага праекта «Чарнобыльскі вецер» (Мн., 2006, «VolaMusic»). Адзін са спонсараў выбіраў кандыдатаў, але настойваў на нейкай сваёй дзяўчыне з Маладзечна. Ніхто яе тады не ведаў, але калі яна заспявала песню «Чорны май» на верш Людмілы Паўлікавай, усю студыю прашыбла і мелодыя, і паэзія, і голас, і талент. Дагэтуль слуханне таго дэбюту правакуе эмацыйны камяк у горле. Магутняк! Потым былі альбомы з вершамі Наталлі Кучмель, Сяргея Новіка-Пеюна, Наталлі Арсеневай, прыслухоўваліся меламаны і да ўласных Таніных рыфмаў. Але яе пацягнула ў паэтычны авангард, падтрыманы прэсай і рознымі спонсарамі кшталту «Будзьма», дзе рыфмаў і сэнсу ўсё менш, а усё больш шматзначных намёкаў.

Ох, лепш бы выдаўцы пасквапіліся на буклет у гэтым выданні, бо калі чуеш чароўны голас і меладычны набор нейкіх зразумелых слоў, дык усё нармальна, здаровы мозг сам міжволі складзе нейкі сэнс, але бярэш у рукі буклет — і бяссэнсавасць спараджае шквал пытанняў: калі «музыцы трэба цішыня», дык мо слушна «шмат разоў забівалі цябе» — чаго не зробіш дзеля цішыні, каб аўтар супакоіўся? Не гэтак адназначны і тэзіс: «Ты не жалезны кулак», калі прыгадаць музыку black-metal. А вось «непрыручаны пясок» патрабуе паказаць пясок прыручаны. І дзе тыя «жылы музыкі», у якіх ідзе дождж? Працягваць можна бясконца, бо гэта толькі першая песня. Пазней слухач натыкнецца і на такія дзівосы, як у песні «Там, за акіянам»: «Кожны паміpае раз, нарадзіцца трэба — два» (не заменіць такая бугалтэрыя простую народную мудрасць «два разы не паміраць, аднаго не мінаваць»).

Яшчэ? «Анёлы»: «Белыя анёлы спявалі песні, ірвалі сэрцы, шукалі прыстань» (да д'ябла такіх анёлаў!); «Распавядзі»: «Распавядзі, на якой мапе сэрцы мае, распавядзі, у якіх далонях жывая памяць мая» (як у дзіцячай загадцы: «навошта лысаму

лядоўня, калі ён плаваць не ўмее?»), «Просты музыка мусіць спяваць пра тое, што ён бачыць наўкол» (ці не з расійскага анекдота пра чукчу?); «Крыніца срэбра»: «Крыніца срэбра — незагойная рана, якая заўсёды хоча піць. Крыніца срэбра. Спалі падручнік, у якім цябе няма» (мо і мне сплесці такія verbалозы «Сэнс хады — вялікі мурог, які заўжды варушыцца, сэнс вады наталяе тварог, калі бялізна сушыцца»); «Кола»: «Я хаджу ды спяваю песні жабракам ды сляпым дзецям, маладым наркаманам ды галодным сіротам» (а гэта многае тлумачыць, толькі на каго пакінуты старыя наркаманы і відушчыя дзеці?); «Будынак з чорнымі вокнамі»: «Я баюся шэрых вокнаў, я баюся шэрых шчылін, яны замінаюць мне дыхаць ды спяваць» (а чорныя вокны пры чым?); «Нябачныя танкі»: «Чырвоныя сланы, зялёныя сляды, грубыя жанчыны, нябачныя мужчыны, залатое неба, закратаваны Бог» (гэта не пералік блох з канчатковай рыфмай Бог, а такія паэтычныя радкі, дзе акурат паэзія ці не за бортам); «Чацвёртая сусветная вайна»: «Руды снег падае на чырвоны асфальт, Я зачыняю акно, за якім рознакаляровыя сны, Я зачыняю акно, за якім маё паветра» (бедны Мігель дэ Сервантэс Сааведра, ён думаў, што «немагчыма зачыніць поле брамкаю» — тут ужо акно зачыняюць ад вайны); «Бесхрыбетнасць»: «Ты не адзін, і гэты танны магазін зачыніцца тады, калі зляціць іх сонца. Я не адна. Са мною побач любоў, яна точыць камень» (вышэйшая паэзія: табе магазін, а я ўсіх спасу, хто калупаецца ў насу); «Вакол сваёй краіны»: «Цягнікі. Не прабіцца, не дабіцца. Зялёнае сэрца, каменныя багі, Ненароджаныя душы, грэх і каты. Гадзіннік жыцця, на жаль, тут маўчыць» (абы не патануць у такой плыні свядомасці); «Пакідаеш мяне, але заўжды са мною»: «У гэтым горадзе так шмат новых ідэй. Адныя будуць жыць, а другія — не» (іранізаваць не буду, бо тэма страты балючая і зразумелая, мо нават песня прысвечаная той самай Вользе Рамановіч, але наўрад ці шматлікасць ідэй стала прычынай смерці сяброўкі).

Крыху больш зразумелых алюзій у песні «Мёртвая трава»: «Што такое сэрца? Што такое вера? Што такое сорам, калі я мёртвая трава? Што такое танец? Што такое сонца? Што такое песня, калі я мёртвая сама?» Нібыта празрыста, але... «Прарастае ў горадзе на суседнім доме, прарастае ўнутры ў маім пакоі мая душа». Здаецца, набор слоў можа быць любы, дык хоць бы аўтарка больш дакладныя рыфмы падабрала, а не «трава/сама», «вага/трава», «вечар/вечнасць». Ёсць жа ў роднай мове словы «турма», «нага», «бяспечнасць».

Каб не здалося, што я ўвогуле супярэчнік усяго новага, нестандартнага, мушу прызнацца, што адну песню гэтай праграмы ўсё ж адклаў на фінальны разбор — «Мама». Увесь гэты дыск мне трапіў у рукі акурат на сарачыны па смерці маёй мамы. І, нягледзячы на тую ж нястрыманую плынь свядомасці, твор літаральна крануў да слёз, бо алюзіі ягоныя дакладна адпавядалі тагачасным перажываннямі:

Я вады не піла, таму і кволая я.
Я іду ад відна, таму стамілася я.
Мама, дзе ты? Дай напіцца вады.
Мама, мама, дзе ты?

Так што мая іронія хай не бянтэжыць ні аўтара, ні тых, каму лягуць на душу творчыя асацыяцыі Таццяны Беланогай. Тым больш, што спявае яна так, што сумненняў у боскасці таленту ніякіх.

Паэтычны авангард — добрая рэч, але залішняе паглыбленне ў даўно пержываную Еўропай плынь дадаізму (калі раманы стваралі адвольнай нарэзкай газет, наклееных на аркуш) можа любога прывесці ў татальны айчынны занудзізм, калі паэт не можа здзівіць ні рыфмамі, ні зыркасцю метафар, ні глыбінёй сэнсу, ні стройнасцю формы, чым поўняцца літаратурныя часопісы, песенны радыёэфір, бо ў іх аднялі права панавання духам.

Вітаўт МАРТЫНЕНКА,
музычны крытык